

YEMEKLERİN DİLİ

ŞEMSEDDİN
KESER

Tasavvuf Sohbetleri...

İmam Şafii hazretlerine atfedilen bir kelimedir. **"Eğer kuran-ı Kerim, yalnız "Vel asri" suresinden ibaret olsaydı, yine yeterli olurdu, insanlığı mesut etmek için kâfi gelirdi.** "Bunu okuyan ehlullahdan bir zat "İmam Şafii, ayeti kerime olarak bu sureyi bulmuş; acaba hadis-i şeriflerin arasından hangisini seçerdi" diye düşünmüş ve şu hadis-i şerifte karar kılmıştır. Eğer hakikaten müminler yahut insanlar bu hadise uyarak dünyada ve ahirette mesut ve muazzez olurlar. Çünkü bu hadisin başında **"Rabbim bana dokuz ahlakla ahlaklanmamı emrediyor; ey ümmetim bende size emrediyorum"** girizgahı vardır.

EMERANİ RABBİ dile başlayan bu hadisi şerif:

HAŞYETULLAH

(Gerek vahdette gerek kesrette, Allah'tan korkacaksın. Gerek yalnız başına kaldığında ve gerek halk arasında kalabalık içinde bulunurken Allah'tan korkacaksın. Allah'ın her yerde, her an, zaman ve mekânda hazır ve nazır olduğunu unutmamak.

VE KELİMETUL-ADLİ

(Gerek sükûn, ferah ve huzur anlarında ve gerekse öfke ve gazap hallerinde, daima adaletle davranacak, hakkı söyleyeceksin)

VEL KASD FİL FAKR VEL GINA

(Gerek zengin gerek fakir, bolluk ve darlık halinde iktisattan ayrılmayacaksın. İsraf yok)

TA'FU AMMEN ZALEMEK (Zulmedeni affedeceksin.

VE TASİLU MEN KATA'A (Gelmeyene gideceksin)

VE TU'Tİ MEN HARAMEK (Vermeyene vereceksin)

VE EN YEKUNE NUTKUKE ZİKRAN (Konuşman zikir olacak)

VE SUMTUKU FİKRAN (Susman tefekkür olacak)

VE NAZRATUKU İBRATEN (Bakışın ibret almak için olacak)

Bu hasletlerin dört, beş ve altıncısına bilhassa dikkat edilmelidir. "Zulmedeni affet; gelmeyene git, vermeyene ver." Bu üç düstur Hz. Ali efendimizin kılıcınım üzerinde yazılıymış. **Peygamber Efendimiz "Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim"** buyurunca sahabe efendilerimiz "Ma hiye mekarimül ahlak Ya Resulallah?" (Mekarimül ahlak nedir Ya Resulallah deyince: Efendimiz SAV bu üç kaideyi söylemiştir: (Zulmedeni affet, gelmeyene git, vermeyene ver.

Kısmet olursa birkaç yazımız Konya'nın yetiştirdiği büyük zatlardan Hacı Veyis Efendi ve oğlu Hacıveyiszade Mustafa Efendi ve torunu Ali Ulvi Kurucu hazretlerine ilişkin olacaktır.

YEMEKLERİN DİLİ

Konya'nın yetiştirdiği büyük mücahitlerden Hacı Veyiszade Mustafa Efendi hazretleri anlatır. 1930 lu yıllarda Konya' da Müslüman dünyasının her tarafından gelmiş muhacirler olduğu gibi, Van isyanı nedeniyle Konya'ya sürgün gelmiş kimseler vardı. Hatta bunların arasında Ehlibeyte ait kişiler vardı. Zenginler davet edince, o fakirleri de çağırırlardı. Hacı Veyiszade Mustafa Efendi, o muhacirlere ayrı ayrı iltifat eder, gönüllerini alırdı. Bunların içlerinde **Derviş Hüseyin** isimli bir gariban vardı. Güzel yemekleri sever, kalan yemekleri tabakları güzelce sünnelerdi. Yemeğe başlamadan önce Mustafa Efendi ona sorardı:

"Derviş Hüseyin, bu nimetlerin dilini ben bilmiyorum. Sen anlıyorsun bunların dilinden. Ne diyor bu nimetler? Söyle de bunlar da dinlesin"

Derviş Hüseyin sözü alır: "Hocam, bu nimetler diyorlar ki: Allah'ım bizler ne bahtiyar nimetleriz ki, başlarken bismillah deyip, doyduktan sonra elhamdülillah diye şükreden kullarının midesine gidiyoruz.; bizi bunlar yiyor. Allah muhafaza! Ya bizler, meyhanede meze olsaydık, halimiz nice olurdu? Besmelesiz insanların kursağına girseydik...Ne bahtiyarız ki başlarken bismillah, doyunca elhamdülillah diyen kullarının vücuduna katıldık diyorlar efendim..." Bunun üzerine Hacıveyszade Mustafa Efendi "Ey ihvanı din. Haydi öyle ise aşk u şevk ile yiyelim de kemali afiyetle, elhamdülillah veş şükrü lillah "diyelim demiştir.

BİR ÇUVAL PATLICAN

Hacıveyszade Mustafa Efendi, yeğeni ile sebze pazarında gezerken meydanın orta yerinde elinde şemsiyesi, bir ihtiyar, bahçesinden topladığı patlıcanları küçük bir çuvala koymuş, çuvalın ağzını açmış müşteri beklemekteydi. Hazret adama selam vererek "Kaça babam" dedi. Hazret muhatabına "Babam" diye hitap ederdi. Satıcı ihtiyar "Şu kadara" dedi. Amcam pazarlık etmedi patlıcanları hazretin sepetine döktü. Yeğeni sepeti eve götürdü. Evde yengem söylendi" Allah'ın kulu, kaç gün pişireceğiz bunları? Burada daha bir çuval patlıcan var!"

Bunu akşam Hazretin yüzüne söyleyince Hacıveyszade şöyle demiş: Satıcı koskoca bir ihtiyar. Hangi köyden geldi, bahçesi nerdeydi kim bilir? Ekti, dikti, suladı, toparladı pazara yayan geldi... Hanım, pişireceğin kadarını pişir, pişiremeyeceğini komşulara dağıtver. O anda o adamın, malını satıp, kurtulup, çuvalını silkeleyip, şemsiyesini alıp bir gidişi var evine. Onun oturduğu yerden kalkıp, ferahlayıp, çuvalını katlayıp kolunun altına alıp gitmesinden aldığım zevk, pişireceğin patlıcandan kıymetli geldi bana. Komşulara veriver, komşular yesinler. O müslümanın gönlünü aldık ya patlıcan yemeğinden de kebabından da zevklidir.

Hacı Veyis Efendi Konya'mızın yetiştirdiği büyük alim ve mücahitlerin birisiydi. Yetiştirtirdiği evlatları İbrahim Efendi ve Hacıveyszade olarak ünlenecek Mustafa Efendi.İbrahim Efendi'nin oğlu Ali Ulvi kurucu hazretleridir. İbrahim Efendi 1930 yıllarda başlayan dini eğitime düşman bir zihniyetin baskıları sonucu dini yaşayabilmek ve çocuklarının dini tahsilini devam ettirebilmek için 1939 yılında Medine'ye hicret etmiştir. Medine'ye muhacir

olarak yerleşen bu ailenin Hac ve Umre ziyareti için gelenlerle ilgilenmeleri devam etmiştir. Hac yahut Umre'ye gelen Konya'da Hacı Veyis Efendi'den yetişmiş İpekli Cemil Hoca isimli bir şahsı misafir etmişler. İpekli Hoca onlara bir rüyasını anlatmış:

"Bazı rüyalar vardır. Ömür boyu insana tesir eder. Bu sene Mina'da bir rüya gördüm. Mina'da ikinci geceydi. Bayramın ikinci akşamı. O gece rüyamda kıyamet kopmuş, mahşer meydanı bütün azametiyle celal ve dehşeti ile tecelli etmiş. Bin ayak bir ayak üstünde. Çekilen ızdıraba feryada, figana payan yok. Tarif edilmez bir sıkıntı içindeyim. Bütün insanlar arasında öyle tanıdığım kimse yok. İnsanlar yığılmış. Ciheti malum olmayan bir yerden bir ses geldi: "Ahir zaman peygamberi Muhammed Mustafanın havz-ı kevserine gidin"

Millet susuzluktan yanıyor. Bu nida gelince o kalabalıktan bir gurup kendiliğinden ayrıldı. Sanki gizli bir el onları seçiyor gibi. Diğerleri orta yerde, telaş ve heyecan ve ızdırıp içinde kaldı. Ayrılanlar kendiliğinden bir kafil oldu. Muazzam bir kervan halinde yola çıktık.

Ufukta engin bir deniz görünüyor. Bu denizin mavi gümüş rengindeki ufku, avizeler, kristal lambalar, yıldızlar yanıyor gibi pırıltılar saçıyor. Deniz billur gibi parlak şeffaf. Meğer Peygamber Efendimizin havzı o imiş. Ben de o kafilenin içindeyim. Fakat nasıl yanaşacağım, nasıl içeceğim telaş içindeyim.Yaklaştım, baktım: Peygamber Efendimiz gelenlere taslarla su veriyor. Nasıl ulaştırıyor, bu kadar suyu, bütün insanlara! bütün insanlar su içiyor. Melekler de yardım ediyorlar. Kalabalık içinde sıramı bekliyorum. Bana da sıra gelecek. O sırada Hacı Veyis Efendi geliverdi. Peygamberi Zısan, taşı bıraktı, avucuyla suyu verdi Hacı Veyis Efendiye. Uyandım, uzun zaman kendime gelemedim."

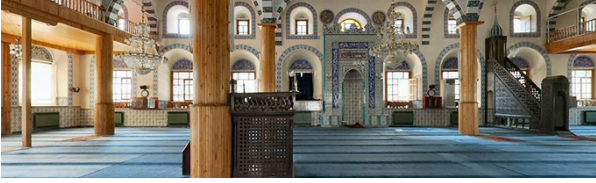
Hacı Veyis Efendi Konya Dolav Mahallesi'nde bulunun Ulucami'de elli yıla yakın bir zaman ücretsiz imamlık etmiştir.

ÇALINAN CAMİ HALILARI

Konya'nın yetiştirdiği büyük alimlerden, Ali Ulvi Kurucu'nun dedesi, Hacıveyszade Mustafa Efendi'nin babası Hacı Veyis Efendi'nin imamlık yaptığı caminin halıları 1932 Ramazanı'nda çalınır. Camiye gelen Veyis Efendi bakar ki camide ne kadar kilim, halı varsa çalmışlar hiçbir şey bırakmamışlar. Cemaat gelince durumu

onlara anlatır. Birkaç kişi yakınlarda bulunan Köprübaşı Karakolu'na gidip, hadiseyi anlatır. Karakoldaki polisler gelenleri azarlar. "Siz zaten böylesiniz. Camiye bakmazsınız," diye dindar insanları azarlayıp aşağılarlar. Camiyi kapatıp mühürlerler. Hoca Veyis Efendi evine gelir on gün kapanır. Efendimizden rivayet olunan şu duayı okumaya başlar: "ya camien nasi yevme la raybefihi icmani ala dalleti."

(EY BÜTÜN İNSANLARI, ŞÜPHESİZ MAHŞERDE BİR ARAYA TOPLAYACAK OLAN ALLAH! YA RABBİ! BENİ KAYBIMLA BİRLEŞTİR. KAYBETTİĞİM ŞEYİ BANA BULDUR. MELEKLERİNE BULDUR ALLAH'IM" mealindeki bu duayı okur. Kadir gecesinden bir gece evveldi. Mahalle halkı toplandı dediler ki: "Hocam caminin açılmasına izin aldık. Evlerden seccade, sergi getirip serelim. Hiç olmazsa Kadir gecesi namaz kılalım, sohbetinizi dinleyelim, Bayrama kadar da devam edelim. "Veyis Efendi teklifi kabul eder ve o gece sahurunu yaptıktan sonra camiye gider.

Camiye yaklaşıncı bir bakar ki caminin önünde bir dağ var. Halıları kilimleri aynen getirip, caminin önüne yığmışlar. Cenabı Hak sattırmamış. Satamamışlar, atamamışlar, bir yere koyamamışlar. Allah kalplerine nasıl bir his verdiyse, getirip caminin önüne bırakmışlar. Üstelik görülme, yakalanma tehlikesini de göze alıp, o kadar halıyı geri taşıyıp getirmişler. Bir de hoca gelinceye kadar başında beklemişler. Caminin önünde Üçler Mezarlığı denen bir yer var zifiri karanlık. Hoca yaklaşıırken birkaç kişi mezarlığa atlayıp kaçmış. Hocadan önce birisi gelip çalmasını diye.

HACİVEYİSZADE Mustafa Efendi'nin Vedası

Yeğeni Ali Ulvi Kurucu hazretleri anlatır. 23 Ekim 1959 da on altı yıl sonra ziyaret için geldiğim Konya'dan ayrılıp Medine'ye gitme vaktimiz gelmişti. Son gece amcama ziyarete gittik. Ayrılırken şunları söyledi: "Başta Peygamberi Zîşan Efendimize selam söyleyin. Sahabeyi kirama selam edip şefaatlarını dileyin. Şih Abdulgafur Efendi'nin ellerinden benim yerime öpün. İlmine hayran olduğum Şih İbrahim Hoteni'nin de ellerinden hasreten öperim" diye söz

başlayıp devam etti: "Oğlum, hülâsa olarak kendine yapacağın telkin şu olacak: İnsan olamadım. Her şey olmak kolay oluyor da, insan olmak zor oluyor.

Yavrum; insanoğlunun insani sıfatları var, hayvani sıfatları var. Ne sadece hayvan olarak kalır ne sadece insan olarak yaşar. İslam, bu iki halin sıfatları arasında, ahenk temin eden bir dindir. İnsanlık, hayvani sıfatlarla beraber bulunmakla birlikte; insani sıfatların, hayvani sıfatlara galebe çalmasıyla mümkün olur. İnsanı insan eden Ahlak, fazilet, sabır, metanet, ferağat, aşk.

Devamlı olarak kendi kendini kontrol edeceksin, başkalarından önce sen kendi yaptıklarını, kendi yaşayışını tenkit edeceksin. Kendine devamlı surette: İnsan olamadım, Her şey olunurmuşta insan olunamazmış. İnsan alim oluyor da amil olamıyor. Amil oluyor da ihlas sahibi olamıyor. İhlas sahibi oluyor da insan-ı kâmil olamıyor.

Hacıveyszade'nin mezar taşında yazılanlar yeğeni Ali Ulvi Kurucu hazretlerine aittir.

Deruni bir visal aşkıyla gel zair bu dergâha / Büyük Arif bu yerden nur olup yükseldi Allah'a. Ölümsüz yadı bakidir yaşar her an gönüllerde/ Mübarek tatlı siması gülümser sanki her yerde. Gönüller fetheden ulvi mücahit burda medfundur/ İlâhi bir tecellinin temaşasıyla memnundur. Bakabillaha ermiş kutb-i Rabbani Veyiszade / Bütün envara müstağrak kesafetlerden azade.

Mezar taşının diğer tarafında da şunlar yazılıdır.

Candan ve cihandan geçerek affına geldim / Hasret dolu ruhumla huzurunda eğildim. Gufranını, rıdvanını Rabbim kerem eyle / Şad et beni bilcümle ziyaretçilerimi. Candan geçen aşıkların ancak seni ister / Lutfunla nazar kıl bize didarını göster.